



TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

10/1733

Sayı : 6515

Tarih : 24.07.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son yıllarda birbiri ardına açılan ve “Kuyu Tipi” diye nitelendirilen yüksek güvenlikli S ve Y tipi hapisanelerin; yer seçimi ve mimarisi dahil fiziksel koşullarının ve uygulama rejiminin işkence, kötü muamele ve hak ihlalleri zemininde incelenerek kapatılması ve yenilerinin yapımlarının durdurulması amacıyla Anayasa’nın 98. TBMM İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Cengiz Çiçek

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

2021 yılından itibaren Manavgat, Antalya, Bodrum, Iğdır, Kırşehir, Kavak ve Çarşamba hapishaneleri olmak üzere toplam 7 adet S tipi hapishane; Adana Suluca, Aksaray 1-2-3 nolu, Antalya, Burdur 1-2 nolu, Erzurum Aziziye 1-2 nolu, Kırşehir, Konya Ereğli 1-2 nolu, Tekirdağ Karatepe 1-2 nolu olmak üzere toplam 14 adet Y tipi hapishane inşa edilmiştir.

Mahpusların büyük çoğunluğunun tek kişilik hücrelerde tutulduğu bu yeni tip hapishanelerin en belirgin özelliği mimari yapısı ve uygulama rejimi ile mahpuslara yönelik tecrit/izolasyon koşullarının derinleştirilmiş olmasıdır.

Her blokta 5 koridor (kısım) ayrı bir blok olarak inşa edilmiş ve hücrelere “modül” adı verilmiştir. Hücrelerin kapıları Lokal Kapı Paneli (LKP) denilen kulübeden basılan otomatik düğmeyle açılıp kapanmaktadır. Ayrıca LKP’leri izleyen Merkezi Kapı Paneli bulunmaktadır. Böylece tüm iletişim megafon ve butonla sağlanmaktadır.

Hapishanelerin pencerelerinde demir parmaklıklar ve sık örülmüş tel örgüler bulunduğundan mahpusların hem hava almaları hem de güneşten yararlanmaları engellenmektedir. Bununla birlikte yasalara aykırı biçimde günlük havalandırma hakkı 1,5 saat ile kısıtlanmış, dahası mahpusun hücresi ile havalandırma alanının direkt ilişkisi bulunmadığından bu kısıtlı sürede yağmurdan ve güneşten korunma, tuvalet gibi acil ve kişisel gereksinimlerinin karşılanması da mümkün olmamaktadır. Yani mahpusların insanca havalandırma hakları da ellerinden alınmaktadır.

S tipi hapishanelerin kabul edilemez bir diğer özelliği de hücrelerde kamera bulunmasıdır. Gün içerisinde en az 22.5 saatini bir hücrede geçiren mahpusların her hareketleri, en mahrem halleri bile izlenmektedir.

Mahpus ve yakınlarının aynı mekânı paylaştıkları açık görüşmeler yerine ziyaret günlerinin her mahpus için ayrı ve tek olması, mahpusların diğer mahpus ve aileleri ile temasını engellemekte, mahpuslar sosyal izolasyonla cezalandırılmaktadır.

Yüksek güvenli hapishanelerde tecrit uygulamalarının sistematikleşerek yaygınlaştığı, mahpusların hem dışarıyla hem de diğer mahpuslarla ilişkilerinin olabildiğince kısıtlandığı bu infaz koşullarının mahpusları mutlak tecrit altına alan bir politika olduğu uluslararası ve yerel hak temelli kuruluş ve örgütlerin raporlarında ortaya konmaktadır. 31 Mart 2024’te TİHV, TTB ve İHD ortaklığında “Kuyu Tipi Hapishaneler Kapatılsın” talebiyle gerçekleştirilen basın toplantısında yüksek güvenli hapishanelerin mimari koşullarının mahpuslar yönünden ciddi sağlık hakkı ihlalleri yarattığına dair tıbbi tespitlerde bulunulmuştur. Buna göre fiziksel ve

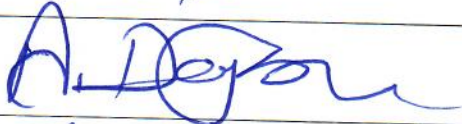
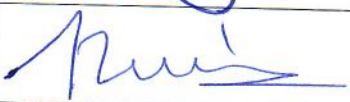
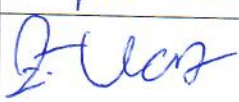
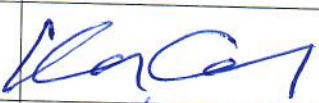
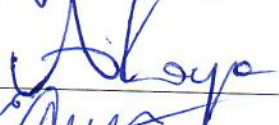
ruhsal sağlığın korunabilmesi için “yeterli, uygun ve değişken dış uyararlara” ihtiyaç mutlak gerekliliktir. Dolayısıyla fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı kalmanın olanaksız olduğu bu hapishanelerde “yavaş lme” dayalı bir infaz rejimi inşa edilmek istenmektedir.

Bununla birlikte bu hapishaneler, sadece ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilenlerle sınırlı tutulmayarak, hakkında kesinleşmiş bir mahkmiyet kararı olmayan mahpusları dahi kapsayacak şekilde sistemi eleştiren herkes için olağan kapatılma mekanına dönüştürülmüş durumdadır. Böylece tedbiren hapishanede tutulan mahpuslar da İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile “tehlikeli” kapsamına sokularak, ağırlaştırılmış müebbet infaz rejimine tabii tutulmaktadır.

Sayın Abdullah calan’a uygulanan mutlak tecrit ile kısmi benzerlikler gösteren bu yeni tip hapishanelerin kaynağını tam da İmralı Ada Hapishanesi’nden aldığı, mahpusların tecridi ve cezalandırılması üzerine kurulu bir sistem olduğu görülmektedir.

Sayın calan’a özgü tasarlanıp uygulanagelen mutlak iletişimsizliğin kademe kademe başta S ve Y tipi olmak üzere yüksek güvenlikli hapishanelerin tamamına yayılmak istendiği, sosyal izolasyon, insansızlaştırma ve yalnızlaştırma odaklı projelendirildiği, Kürt halkını ve sistem karşıtı muhalifleri bastırmaya yönelik bir araç olarak işletildiği görülmektedir. Bu bağlamda Sayın calan’ın tutulma koşulları üzerinden Türkiye’nin ceza infaz politikalarının bir bütün olarak incelenmesi zaruridir. Zira tecrit uygulamaları yalnızca tek tek mahpusların haklarını ihlal etmekle kalmamakta, aynı zamanda Kürt sorununu çözümsüzlüğe hapsetme ve toplumu zapturapt altında tutmaya çalışmaktadır.

Bu gerçeklikler temelinde “Kuyu Tipi” hapishanelerin insan hakları zemininde incelenerek derhal kapatılması ve yapımlarının durdurulması demokratik bir cumhuriyet ve hukuk düzeninin esasıdır.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
17	ALİ BOZAN	MERSİN	
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	